

Přeložil

V literatuře, v zdroje živé vody si vždy prorazí cežánr. Ve středově oblasti si na hrdin val své právo na především Romá zvířecí epos posk možnost. Z jedn zod, do nichž pro realita feudální s stále více naplňc hem i nevázanýr postupně epepej pásmem. Ve svět zích mohl být ot ný svět, ale mo a stále silněji se a sociální satira prostřednictvím nulým církevní vyšší šlechty, dvorské lásky, ry chtivým měšťan děné kolem po hrdiny a zpola valy dobrosrdeč ným veselím, ko básnivou fanta i lidovou moudr se tak stal básnic Lišáka pro celý ustálým zdrojen místě poznat v původní podob

Ze staré francouzštiny přeložil
Otto František Babler

I
KTERAK LIŠÁK A YZENGRIN
VYŠLI Z MOŘE

Pánové, znáte mnohou báji,
již vypravěči povídají:
jak Paris unes Helenu,
co žalu z toho vzešlo mu;
jak Tristan trhal kozí list,
o čemž si pěkně možno číst;
pověsti, skladby všelijaké

V literatuře, zdroje živé ve si vždy proraz žánr. Ve střec oblasti si na h val své právo především R zvířecí epos j možnosti. Z j zod, do nichž realita feudá stále více na hem i neváza postupně ep pásmem. Ve zích mohl b ný svět, ale a stále silněj a sociální se prostřednict nulým círk vyšší šlecht dvorské lásk chtivým mě děné kolen hrdiny a z valy dobro ným veselír básnivou f i lidovou m se tak stal b Lišáka pro ustálým zd místě pozr původní po

10

15

20

25

30

35

40

o zvířatech, o vlku také
a jiné věci, jež se sběhly,
však nikdy snad jste nezaslechli
o boji těžkém, přešrdinném,
ježž Lišák sváděl s Yzengrinem,
s nímž měl jen svár a dlouhé půtky.
Řeknu vám těch dvou pánů skutky,
již neměli se věru v lásce
a střetli se už v mnohé srážce.
Povím, byť řečí dá to mnoho,
jak slupku tak i jádro toho,
co způsobilo onu hádku,
a vylíčím vám od začátku,
jak mezi nimi došlo k vzdorům
a nenávisti plným sporům.
A nenudí-li vás to, zvíťe,
čímž se snad dobře pobavíte,
kterak si vedli ve svém boji,
což v knize jedné psáno stojí,
ježž Yzengrin a Lišák zvána.
V mé skříni jiná kniha psaná
zas O ptáčnictví název měla;
v ní pojednání čet jsem celá
o Lišáku a jiné zvěři —
věci, jež nikdo neuvěří.
Tam pod literou rudou nalez
já divných bájí celý prales,
a nebýt, že je v knize mám,
vytkl bych tomu lež a klam,
kdo tak by mi to líčil, ano.
Však věřit třeba v to, co psáno:
Dopadne špatně, komu četba
se nelíbí a knih kdo nedbá.

Ta O ptáčnictví kniha pěkná
(kdo složil ji, ať Pán mu žehná)
vypráví, jak Bůh z ráje v hněvu
Adama vyhnal a s ním Evu,
protože příkaz přestoupili,
ježž dal, by podle něho žili.
Pak soucitem k nim zas byl hnut
a daroval jim proto prut,
by, až si čeho budou žádat,
jím ránu moři mohli zadat.
Tu Adam prut ten v ruce zdvihl
a před Evou jím moře švihl;
a jak je švihl, z moře čilá
ovečka ihned vyskočila.
I řekl Adam: „Vemte, paní,
ovečku tuto k vychování;
dá dosti mléka nám i sýrů,
že budem vždy mít plnou mřvu.“
Eva si v duchu pomyslela,
že kdyby ještě jednu měla,
dvojice by to dobrá byla.
Prut tedy prudce uchopila,
mrskla jím moře, a jak dopad,
vlk vyskočil a ovci popad
a uháněl s ní bez hlesu
velkými skoky do lesů.
Když Eva tedy uviděla,
že ztracenou svou ovci měla,
zle naříkala: „Ich, ich, ich!“
Tu Adam prut svůj zase zdvihl
a na moře jej zlostně snes.
Z vody mu rychle skočil pes
a za vlkem se rozehnal,
aby mu onu ovci vzal,

45

50

55

60

65

70

O

P

V literatuř
zdroje živé
si vždy pror
žánr. Ve sti
oblasti si na
val své pr
především
zvířecí epo
možností.
zod, do nic
realita feu
stále více
hem i nev
postupně
pásmem.
zích moh
ný svět,
a stále sil
a sociáln
prostřed
nulým c
vyšší šle
dvorské
chtivým
děné ko
hrdiny
valy do
ným ve
básnivo
i lidovo
se tak s
Lišáka
ustálýn
místě
původ

75

a dolehl naň ze všech sil,
až vlk svou kořist upustil.
(I příště pes tak jednat bude
s ním v lese, v pláni, vždy a všude.)
A když to takto prohrál vlk,
do lesa prch a hanbou zmlk.

80

Zas maje psa i ovci svou,
měl Adam radost velikou.
Jak v oné knize stojí psáno,
zvířatům těmto není dáno
zvlášť dlouhého se dožít věku,
nejsou-li družně při člověku,
ač mnoho jiných tvorů zase
bez něho dobře k světu má se.

85

Kdykoli Adam moře švihl,
vždy nový tvor se z něho zdvihl
a zvířata se tato čilá
u něho brzy ochočila;
ta však, jimž Eva vyjít dala,
ta nikdy při ní nezůstala:

90

Jakmile zvěř ta stoupla na zem,
do lesa k vlku prchla rázem.
Zlá byla ta zvěř Evina,
však Adamova nevinná.

95

Tak mimo jiné, jak jsem slyšel,
Ferina také z moře vyšel:
Byl jako Lišák ryzé srsti,
a rozum, ten měl vždycky v hrsti:

100

Že úlisný a chytrý byl,
kdekeré zvíře napálil,
a lží se, ať kdo co chce poví,
Ferina rovnal Lišákovi,
a Lišák, tak se říká všem,

105

10

kdož slynou lstí a úskokem.
S drzostí stejnou Lišák lhal by,
jak Ferina by užil šalby,
ač Lišák více lidi šidil,
Ferina po zvěři spíš slídil.
Z jednoho rodu pocházeli,
mrav stejný, stejné choutky měli.

110

Byl hříchů stejných, stejných vin
i Lišákův strýc Yzengrin,
jenž ve dne v noci rovněž tak
i zloděj byl, i darebák.

115

Ten vlk už lapil při svém lovu
tak mnohou ovci Adamovu;
ctil všechny, kteří měli moc,
a na loupeže den i noc
mu byla doba stejně vhodná.

120

Ti byli oba stejná škodná,
každý z nich hříšník stejně tuhý
a lotřík jeden jako druhý.

125

Yzengrin vlk byl k pohledání
a povedená jeho paní,
vlčice zlá a zhrzená,
pak měla jméno Hrzana;
ta lovu byla vždycky chtivá
a loupežnice náruživá.

130

Hrzana, paní pihovatá,
choť Yzengrina též ne svatá,
se s Liškou velmi spřátelila,
jíž ctí i mravem rovna byla —
z nich jedna byla mlsná více,
druhá zas větší loupežnice;
jak sestry vždy se k sobě měly
a velice si rozuměly.

135

140

11

O
P
V literatuř
zdroje živé
si vždy pro
žánr. Ve st
oblasti si n
val své pr
především
zvířecí ep
možností.
zod, do n
realita fe
stále více
hem i ne
postupně
pásmem.
zích mol
ný svět,
a stále s
a sociál
prostřed
nulým
vyšší š
dvorské
chtivýr
děné
hrdiny
valy d
ným v
básniv
i lido
se tak
Lišák
ustál
místě
půvc

145

150

155

160

165

170

Jak při Lišáku Liška stála
a v loupeži mu pomáhala,
tak Ferina měl Lišačku,
těž jaksepatří chytračku.
Jedna je mlsná, druhá lstivá,
k sobě se hodí, jak to bývá.
To čtverlístek je věrně spjatý,
že zbytečný by k nim byl pátý.
Yzengrin, to byl raubíř zralý,
Lišák zas lotr vychytralý;
Liška, to byla rváčka drsná,
Lišačka spíše huba mlsná.
Tak Lišák pro cit, jenž je spíná,
nazýval strýcem Yzengrina
a jevíli si vřelou lásku,
že často si šli na procházku
a říkali si pro ty vztahy
teď „synovče“, teď „strýčku drahý“
a podle toho, toť se ví,
si v přízni žili, v přátelství
a jinak spolu nejednali
(ledaže by mé knihy lhaly).
Ferina vždycky říkával,
když sám se s Vlkem někam bral:
„Jak je vám libo, milý strýci?“
Tak jevíl cit svůj milující.
Vlk tutěž přízeň k němu choval
a Ferinovi projevoval.
Tak „synovče“ a „strýčku“ páni
ti říkali si na potkání.

Však z Lišáka si poučení
vzít může ten, kdo hloupý není:
On představuje ty nám tady,

kteří jsou plni lsti a zrady
a čhají jen, hodí-li
se to, by druhým škodili,
a zdá se jim den bez radosti,
když neprovedli něco k zlosti,
a je jim zcela jedno, je-li
to příteli či nepříteli.
On napálí tě stejně rád,
byť věrný byls mu kamarád,
a v srdci plném zrad i lstí
chová jen city závistí;
a závist, to je kořen všeho
nešvaru a zla pozemského.
Závist a zloba — toť se ví,
že se k nim druží lakomství,
a lakomství, toť přece zlořád,
jenž uzavřen má měšec pořád.
Však na lakomství nedosti —
vždy spojeno je s chtivostí,
jež k vydríduštví, k lichvě vede
a sobectvím nás obepřede
a vůči chudým bezcítností.
Nuž, to jsem řek už jasně dosti,
že ti, kdož velké jmění mají,
ho často ke zlu užívají:
O tom bych leccos ještě řek,
leč dost je toho pro dnešek.

Když ode mne teď příběh zvíte,
ať přespříliš se nedivíte,
jak bez obalu vše, co vím,
vám o Lišáku vypovím,
a nedivte se pro slova,
jež lidskou řečí promlouvá

175

180

185

190

195

200

205